

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

Enhancing Competences of Sustainable Waste
Management in Russian and Kazakh HEI's

EDUENVI

УНИВЕРСИТЕТТЕГІ ЭКО-ТӘРБИЕ НЕГІЗДЕРІ

Өндірістік тауарлардың номенклатурасының, ассортименті мен қаптама түрлерінің, тұрғындардың тіршілік деңгейінің ұлғаюы салдарынан түзілетін қатты тұрмыстық қалдықтардың көлемі 5-6 млн. тоннаны құрайды. Қазақстанның «жасыл» экономикаға көшу Концепциясына сәйкес қатты қалдықтарды өңдеу 2050 жылға дейін 50%-ға дейін азаюы тиіс. Полимерлік, пластик бұйымдар, қағаз, картон, қорап қалдықтары мен металл бұйымдары сияқты қалдықтарды саралап тастау, екінші текті шикізатқа дейін өңдеу полигондарға түсетін жүктемені төмендетіп, стихиялы қоқыстардың санын қысқартады.

Заман буынан тыс қалмай, ғаламдық масштабтағы мәселелерге көз жұмып қарап отыра алмайтын, болашақ ұрпаққа экологиялық таза мекенді мирас етіп қалдыруды жөн көретіндердің қатарында әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті де бар. Осы орайда жылдыққа ойлап табылған пластик материалды бірнеше минуттар ғана қолданыста болып, содан соң жылдам қоқысқа тасталады. Дұрыс өңдеуден өткен бұл ресурс кіріс көзіне немесе білім беру құралына айналуы ғажап емес. Сондықтан компания бұл салада бәсекелестіктен

бұрын «жұмыла көтерген жүктің жеңілірек» екенін және осы мәселені тек «бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығарып» қана шешуге болатындығын алға тартады.

Кафедрамыздың студенттерінің жазғы өндірістік практикасы аталған компанияның қабырғасында өтіп жүр. Практика барысында «Жылуэнергетикасы» және «Техникалық физика» мамандығының студенттері шеберханада алдын-ала әзірленген бағдарлама негізінде сәйкес қабілеттерді меңгеріп, өндірістік процеспен танысады. Олар шредер, эструдер, инжектор, престеу пеші, пресс-үстел сияқты механикалық құрылғылардың көмегімен жинақталған пластикті өңдеп, күнделікті тұрмыс-тіршілікке ауадай қажет заттарды жасап шығарады. Осылайша студенттеріміз өздерінің мамандықтарына қатысты жаңа білім мен біліктіліктерді үйреніп қана қоймай, сондай-ақ, қалдықтарды саналы түрде тұтынып, жою қағидаларын, қоршаған ортаға ұқыптылықпен қарауды санасына сіңіреді. Ком-

пания өндірісінен шыққан бірқатар өнімдер қаланы абаттандыру және көркейту, оның құрылыс архитектурасын гүлдендіру үшін де сұранысқа ие болып отыр. Осындай үлкен масштабты жобалардың шеңберінде қайта өңделген пластиктен жасалған кәсіпорын өнімдері қаламыздағы Абай көшесінің бойында орналастырылған. Жуырда компания Жасыл экономика басқармасымен бірлесе отырып, тұрғындардан пластиктерді қабылдау үшін контейнерлер орналастыру жоспарын жүзеге асырмақ.

«Жылуэнергетикасы» және «Альтернативтік энергетика» мамандықтарының студенттері мен магистранттары кафедрамыздың Erasmus+ бағдарламасымен қаржыландырылатын «Ресей мен Қазақстанның жоо мамандарын даярлаудағы қалдықтарды орнықты басқару облысындағы біліктілікті арттыру» жобасы шеңберінде «Rocket Waste Management» ЖШС-мен бірлесе отырып өздерінің ғылыми-зерттеу жұмыстарын жүзеге асыратын болады. Бұл тұрғыда кафедра ұжымы шетелдік бірнеше ЖОО ортақ үлесімен жоба аясында жаппай ашық онлайн курсына жасап, курс оқу процесіне сәтті бейімделді.

*Жоба Еуропалық Комиссия қаржыландыратын Эразмус+ бағдарламасы аясында жүзеге асырылады. Осы жарияланымның/материалдың мазмұны автордың жауапкершілігі болып табылады және Еуропалық Комиссияның көзқарасын көрсетпейді.

Болегенова С.А.,
Шортанбаева Ж.Қ.,
Оспанова Ш.С.

Әл-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті

ҚАЗҰУ - МҮМКІНДІКТЕР МЕКЕНІ

ҚазҰУ әлемдік деңгейдегі зерттеу университетіне айнала отырып, әлемдік рейтингтерде табысты алға жылжып келе жатқанын атап өткен жөн. Мәселен, 2019 жылы QS жаһандық рейтингісінің нәтижесі бойынша жетекші қазақстандық университет әлемнің үздік ЖОО тізімінде 207 орынға ие болды. ТМД елдерінен бұл топқа тек Ломоносов атындағы ММУ мен әл-Фараби атындағы ҚазҰУ енді.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ Орталық Азия ЖОО-ларынан жалғыз болып QS «World University Rankings» халықаралық рейтингінде ең үздік университеттер арасында 210 орынға ие болды. Алға 13 қадам жылжып, 207 орынды бағындырды. Бұл топқа посткеңестік аймақтан тек екі университет: ҚазҰУ және Ломоносов атындағы Мәскеу мемлекеттік университеті (РФ) енді.

QS әлемдегі үздік білім ордаларына көп жылдан бері ғаламдық рейтинг жүргізіп келе жатқан беделді әрі ықпалды, барлық елде мойындалған халықаралық агенттік. Рейтингіде алғашқы үш орынды АҚШ университеттері: Массачусетс технологиялық институты, Стэнфорд және Гарвард университеттері иеленген.

ҚазҰУ еліміздің жетекші университеті ретінде Тұңғыш Президент – Елбасы Нұрсұлтан Назарбаев алға қойған әлемнің ең үздік 200 университетінің санатына ену бойынша маңызды мемлекеттік міндетті жүзеге асыру үшін мақсатты түрде жұмыс істеуде. Соңғы бес жылда университет «QS WUR» рейтингінде 400 сатыдан астам белеске көтерілді. Әлемдік тәжірибеде бірде-бір ЖОО мұндай өсу қарқынына қол жеткізген емес! QS сарапшыларының ұсынысы бойынша ҚазҰУ тәжірибесі әлемдегі жетекші университеттерде зерттелуде. Мұндай көрсеткіш білім беру мен ғылымның әлемдік нарығындағы университеттің жоғары бәсекеге қабілеттілігінің дәлелді айғағы.

Ғаламдық ғылыми-білім беру кеңістігіндегі ҚазҰУ рөлінің артуын ескере отырып QS Қазақстанда халықаралық форум өткізуді шешті. Университеттің ғана емес, сонымен қатар Қазақстанның бүкіл жоғары білім беру жүйесінің әлемдік биік беделінің көрсеткіші болып табылатын «Адами мұра және жоғары технологиялар үйлесімі негізінде жетілу» атты әлемдік деңгейдегі шара 2019 жылдың қыркүйегінде әл-Фараби атындағы ҚазҰУ негізінде өтеді.

Бұдан көретініміз, ҚазҰУ ол өскелең ұрпаққа мүмкіндіктер мекені екені айқын. Біздің болашақ жастар болғандықтан, сапалы, жүйелі білімді дәріптейтін осындай ЖОО болғаны бізді қуантады.

Ахмет Ақнұр Пернебайқызы, Тусеев Турғара Тусевич

БІЗ ЗАЙЫРЛЫ МЕМЛЕКЕТ

Қазақстан күннен күнге даму үстінде. Ел тәуелсіздігін алған сәттен бері, біздегі өзгерістерді айтар болсақ өте көп. Осы тұста, жастардың алар орны да ерек екенін айта өткен жөн. Жастарға тәлім-тәрбиені бірінші отбасы берсе, оның ортасы, ЖОО одан кейінгі негізгі орынды алары анық. Осы тұста, көшбасшы ЖОО ҚазҰУ жайлы, қазіргі таңдағы қара шаңырақтың алар орны жайлы айтпасқа болмас.

Қазақ ұлттық университетінің әлемдік білім беру кеңістігіндегі көшбасшылық деңгейі басқа да халықаралық рейтингтік агенттіктерде көрініс табады. ҚазҰУ әлемдегі үздік 200 экологиялық және ең озық технологиялық университеттердің үздік 50 тобына кіреді. Еуропалық ғылыми-энергетикалық палатасы рейтингінде ҚазҰУ «AA+» бағасын иеленіп, жетекші еуропалық жоғары оқу орындарының қатарына енді. Барлық осы жетістіктер арқасында ҚазҰУ түркі және ислам әлеміндегі ең үздік университет ретінде танылды.

QS рейтингінде Массачусетс технологиялық университеті көш бастайды, екінші және үшінші орында сәйкесінше – Стэнфорд және Гарвард университеттері (барлығы АҚШ-тың жоғары оқу орындары). Ең үздік әлемдік жоғары оқу орындарының ондығын толығымен американдық және британдық жоғары оқу орындары құрайды.

Әл-Фараби атындағы ҚазҰУ «QS World University Ranking by Subject 2020» пәндік рейтингісінің қорытындысы бойын-

ша көрсеткіштерін жақсартып позицияларын күшейтті.

QS «WUR by Subject 2020» рейтингінде бес пән бойынша әлемнің 1200-ден астам университеті қарастырылды. Өткен жылмен салыстырғанда ҚазҰУ «Өнер және гуманитарлық ғылымдар» мамандығы бойынша өз көрсеткіштерін жақсартып, 339 орыннан 277-ге көтеріліп, «Әлеуметтік ғылымдар және менеджмент» мамандығы бойынша 351 орынға ие болды.

«Заманауи тіл білімі» мамандығы бойынша университет әлемнің ең үздік 51-100 жоғары оқу орындарының тобына, «Лингвистика» бойынша 201-250, «Ағылшын тілі мен әдебиеті» және «Құқықтану» бойынша 251-300 тобына кірді. Сонымен қатар аталмыш рейтингке алғаш рет «Математика» (топ 351-400), «Экономика және эконометрика» (451-500), «Физи-ка және астрономия» (551-600) мамандықтары енді.

Рейтинг әдіснамасы төрт негізгі көрсеткіштер: академиялық бедел, жұмыс берушілер ара-сындағы бедел, ғылыми мақалалардың дәйексөзділігі және Хирш индексі негізінде құрылады. QS «WUR by Subject 2020» 95 мыңнан астам оқытушының, 45 мың жұмыс берушінің пікірін, сондай-ақ «Scopus» деректер қорынан алынған мәліметтерді ескере отырып жасалды.

Қалдар Қайсар Құдретұлы,
Такибаев Нурғали Жабағевич